

Slomškova priznanja 2020

V soboto, 26. 9. 2020, je bilo na Ponikvi tradicionalno srečanje učiteljev, vzgojiteljev, katehetov in staršev. Tam smo **Slomškova priznanja** podelili **ge. Ireni Štular, s. Rebeke Kenda in g. Alojzu Grahorju**. Naziv **častni član DKPS** je prejel **dr. Kajetan Gantar**. Povzemamo utemeljitve priznanj, prejemnikom iskreno čestitamo in se zahvaljujemo za njihovo delo.

Dr. Kajetan Gantar je dr. literarnih znanosti, klasični filolog in prevajalec, upokojeni redni profesor za latinski jezik in književnost na *Filozofski fakulteti* v Ljubljani. Rojen je bil l. 1930 v Ljubljani, osnovno šolo je obiskoval v Celju, gimnazijo pa v Lienzu in Ljubljani. Po maturi (1950) je študiral klasično filologijo na *Filozofski fakulteti* v Ljubljani, kjer je l. 1953 prejel študentsko *Prešernovo nagrado* in l. 1954 diplomiral. Po odsluženi vojaški obveznosti je služboval kot gimnazijski profesor na Ptuj (1954–1956) in doktoriral l. 1958. Nato je bil referent za znanstvene zavode pri republiškem *Sekretariatu za kulturo* (1958–1962). L. 1962 je bil izvoljen za asistenta za latinski jezik in književnost na *Filozofski fakulteti* v Ljubljani, kjer je l. 1967 dosegel naziv docenta, l. 1972 naziv izrednega in l. 1974 rednega profesorja za latinski jezik in književnost. Znanstveno se je izpopolnjeval v Parizu, Ženevi, Heidelbergu in na Dunaju. Večkrat je bil predstojnik oddelka za klasično filologijo ter v letih 1983–1985 prodekan *Filozofske fakultete* v Ljubljani. Poleg latinske književnosti je ves čas, še dve leti po upokojitvi (1997), predaval tudi grško književnost.

V letih 1981–1996 je s presledki enajst semestrov kot gostujoči redni profesor predaval grško in rimsko književnost na univerzi v Gradcu. Kot gost je imel več predavanj na univerzah, akademijah in znanstvenih inštitutih v Italiji, Avstriji, Franciji in bivši Jugoslaviji, za slovenske rojake v Torontu, Clevelandu, Buenos Airesu. S predavanji in referati je sodeloval na mednarodnih kongresih, simpozijih ali drugih znanstvenih in strokovnih srečanjih doma in v tujini.

Od l. 1974 je sourednik časopisa *Živa antika* (v Skopju). V letih 1975–1985 je bil član *Mednarodnega biroja za probleme pouka*

klasičnih jezikov (v Gentu) in uredniškega odbora časopisa *Didactica Gandensia*. V letih 1977–1980 je bil predsednik *Društva za antične in humanistične študije Slovenije*, 1980–1983 predsednik *Zveze društev za antične študije Jugoslavije*, 1983–1985 predsednik *Društva slovenskih književnih prevajalcev*, 1983–1988 član *Pravopisne komisije pri SAZU*, 1981–1996 član odbora za nov slovenski prevod Svetega pisma, v letih 1993–1999 pa predsednik *Državne maturitetne komisije za latinščino*.

L. 1993 je bil izvoljen za dopisnega (izrednega) člana, l. 1997 za rednega člana SAZU. V letih 1996–2002 je bil zastopnik *Slovenije v Stalnem komiteju za humanistiko pri Evropski znanstveni fundaciji*. Od l. 1997 je delegat SAZU v *Mednarodni zvezi akademij* (UAI s stalnim sedežem v Bruslju). V letih 1999–2005 je bil podpredsednik SAZU.

L. 1984 je bil izvoljen za rednega člana *Academiae Latinitati Fovendae* (v Rimu), l. 1985 za dopisnega člana *Accademie Properziane* (v Assisiju), l. 1994 za člana *Instituta za srednjeevropska kulturna srečanja* (IICM v Gorici) in za člana *Görres-Gesellschaft für Pflege der Wissenschaft* (v Kölnu), l. 2006 za dopisnega člana *Makedonske akademije znanosti in umetnosti*.

Imenovan je bil za zaslužnega profesorja *Univerze v Ljubljani* (1997), izvoljen za častnega člana *Društva slovenskih književnih prevajalcev* (2003), *Društva za antične in humanistične študije Slovenije* (2006), *Celjske Mohorjeve družbe* (2009) in za častnega senatorja *Teološke fakultete Univerze v Ljubljani* (2009).

Za antologijo in prevod *Rimske lirike* je prejel *Sovretovo nagrado* (1969), za prevod dveh Plavtovih komedij pa nagrado *Prešernovega sklada* (1972).

Že kot študent je v *Živi antiki* objavil nekaj člankov o kompoziciji Horacijevih *Pisem*, zlasti o vlogi t. i. »zlatega reza« (sectio aurea) v *Pismu o pesništvu*, ki se v tuji strokovni literaturi še danes citirajo. Nadaljeval je z raziskavami strukture Horacijeve osrednje pesniške zbirke *Carmina*, kjer je opozoril na zakonitosti, po katerih si v njej sledijo kitični in metrični sistemi (zlasti asklepiadske kitice). Ob teh raziskavah se je poglobljal tudi v idejno ozadje Horacijeve poezije in pri tem opozarjal tudi na usedline akademske filozofije, ki je našla izraz v opevanju etičnega ideala »prijateljstva s samim seboj«

(amicus sibi). Izvor in razvoj tega pojma je raziskoval – vzporedno z raziskavo slovnice – od prvih aluzij pri grških tragikih preko Platona in Aristotela do Horacija in še naprej, do Seneke in Avgušтина. Izsledke je objavljaval v *Živi antiki*, pa tudi v nemških, belgijskih in italijanskih strokovnih revijah. Objavil je tudi interpretacije dveh manj jasnih delov v Aristotelovi *Poetiki*, ki so ključnega pomena za razumevanje tega najbolj odmevnega Aristotelovega teksta. Z razpravami, objavljenimi v italijanskih, švicarskih in nemških revijah, je prispeval k prepoznavnosti nekaterih zastrtih namigov pri bizantinskem zgodovinarju Prokopiju. Opozarjal je tudi na nekatere manj znane ali neopažene latinske pisce iz naših krajev (npr. Hermann de Carinthia, Andreas Divus, Syferidus Suevus), interpretiral latinsko verzifikacijo škofa Tomaža Hrena, Valvasorja, operozov, pa tudi novejših latinistov. Posebno pozornost je posvečal antičnim odmevom in motivom pri Prešernu, prav tako tudi pri drugih naših pesnikih in pisateljih (Valentin Vodnik, Anton Aškerc, Simon Gregorčič, Joža Lovrenčič, Oton Župančič, Alojz Rebula). V seriji *Literarni leksikon* je objavil zvezke *Helenizem* (1978), *Grške lirične oblike in metrični obrazci* (1979) in *Antična poetika* (1985). Svoje izsledke o Horaciju je strnil v knjigi *Študije o Horaciju* (1993).

Uveljavil se je tudi kot prevajalec. Iz grščine je prevedel več svetopisemskih knjig in iz latinščine nekaj srednjeveških besedil. K svojim prevodom je napisal izčrpne spremne študije. Objavil je tudi knjigo spominov z naslovom *Utrinki ugaslih sanj* (2005). Dr. Gantar je na prvi pogled skromen in neopazen človek, ki jih na ulici srečamo zelo veliko. Ob srečanju pa se spremeni v neizčrpno reko znanja, izkušenj, pogledov, modrosti. Eden tistih ljudi, ki jih je Bog ohranil in vrnil domovini po begunskem eksodusu čez Alpe. Klasični filolog, ki poleg klasičnih jezikov pozna literaturo, ki je zibelka vse modrosti zahodnega človeštva. Klasična literatura je ujela vsa filozofska in človeška vprašanja. *Forma mentis* klasičnega filologa je podoba celostno razvitega človeka, ki pozna človeško doživljanje, človeško misel v dobrem in slabem, vsa križišča človeškega vedjenja (moralnih vprašanj) in ima pretanjen estetski čut in duhovno

globino. Ponavadi so to garaški ljudje in tak je tudi Kajetan Gantar. Njegov ustvarjalni opus je neizmeren. Ob mnogih delih, ki jih je ustvaril, mu moramo biti hvaležni za ponovno rojstvo klasične gimnazije v Šentvidu v Ljubljani in za ponovno pomlad zanimanja za klasične jezike, ki jih je sodobni stehnzirani svet porinil na obrobje. Njegova osebnost izraža pravo nasprotje tezi, da je edina stalnica stalno spreminjanje; kajti resnica je obratna: nenehno se spreminjajo okoliščine in tehnične zmožnosti, temeljna vprašanja človeka pa so stalnica že tisočletja. Poznati ta vprašanja in možne odgovore nanje je resnična človekova modrost. In takšno modrost ima gospod Kajetan Gantar. To je plemenit človek.

L. 1965 rojena **Ines Štular** (Zajc) je četrta od petih otrok učiteljice matematike in prezgodaj umrlega očeta. Čeprav je kruta usoda s tem zaznamovala družino, pa to ni niti malo omajalo materine odločnosti, da bodo otroci zrasli v pokončne kristjane in odgovorne državljane. Ob skromnosti, osebnem prizadevanju otrok ter tudi ob molitvah strica (po materi) Franca Boleta, očeta revije 'Ognjišče', se je vse uresničilo. Ines je doštudirala matematiko in tehniko na *Pedagoški fakulteti* v Ljubljani.

Svojo učiteljsko pot je začela na OŠ *Borisa Kidriča* v Ljubljani. Ni bila pozorna le na stiske, ki so jih pri (za mnoge) zahtevni matematiki doživljali učenci. Z jasno razlago, navajanjem na sprotno delo in nagovarjanjem k urejenosti ter natančnosti je učenecem dala možnost za rast na teh področjih. A vendar je začutila, da jim mora dati nekaj več.

V zadnjih letih rajnke države je mnoge najstnike na področju spolnosti poučevala revija *Antena*. Da tovrstno učenje ni skladno s krščanstvom (in seveda tudi ne z naravnim redom, v katerem matere ne uničujejo svojih nerojenih otrok), ni treba posebej utemeljevati. Zato je Ines sklenila, da bo svojim učencem predstavila ljubezen in spolnost, kakor ju je sama razumela kot mlada kristjanka. To ni bil pogumen korak le zaradi vsebine, pri kateri se mnogim naredi cmok v grlu. Zavedala se je, da s tem posega tako na področje biologije kot vzgoje, ki pa je morala biti v tistih letih (pa tudi pozneje) daleč v ozadju. Toda Ines ni oseba, ki bi v strahu pred ravnateljem

opustila nekaj, o čemer je prepričana, da je prav in potrebno. Našla je tudi rešitev, da bi njeni učenci zmogli sprejeti povedano. Kako? V petem razredu je bil čas za poučevanje deklet. Določenega dne so morali fantje priti pozneje v šolo, medtem pa je Ines z dekleti spregovorila o ženskem telesu, materinstvu, družini, ljubezni ... Vprašanja, ki so ji jih zastavljale učenke, so potrjevala, da je tak dodatek k pouku še kako potreben. Uro, ki je bila namenjena fantom, je imela leto pozneje, ko so vsaj nekoliko razumeli, da gre za resne stvari. Potem je sledila še ura za vse skupaj. S tem delom nadaljuje še danes. Odziv mladih (in tudi nekaterih staršev) dokazuje, da je beseda pričevalca ohranila svojo vrednost, ki je pomagala marsikateremu dekletu in fantu, da se je njuna pot v skupno življenje ognila mnogim čerem.

Po poroki je tudi kot birmanska animatorka v okviru župnije poučevala birmance o temah, kot so ljubezen med nama, spolna vzgoja, vzdržnost pred poroko, zaščita, odnos krščanstva do splava ... Večkrat pa sta oba z možem na srečanjih mladinskega verouka kot gosta pričevala o zakonu, ki ga živita po katoliških načelih.

Za delo dobimo plačo, za zelo dobro opravljeno delo ali za dodatno delo pa je na mestu pohvala oziroma priznanje. Ker je Ines vse to zgledno uresničila, prihaja *Slomškovo priznanje* zanesljivo v prave roke.

S. **Rebeka Kenda** je po rodu Radovljičanka. Rojena je bila l. 1960 v Kranju. Zaposlila se je v vrtcu, potem pa je nekega večera pri devetnajstih letih po maši začutila Božje povabilo. Odločila se je za red šolskih sester sv. Frančiška Kristusa Kralja, ker je najbolj številčen, sama pa se je, sramežljiva, kot je bila, hotela skriti v množici.

Redovna pot jo je vodila v Trebnje, nato na Brezje. Takrat so sestre za preživljanje počitnic na Uskovnici najele zapuščen pastirski stan in tja je vodila skupine otrok. To je bil uvod v tridesetletno življenjsko poslanstvo. Otroci so na Uskovnici preživljali počitnice, ona pa se je sproti učila. Z Brezij se je preselila v Maribor in kasneje v Ajdovščino, vendar so poletni programi na Uskovnici še trajali. L. 2000 jim je lastnik odpovedal najem. Dogovorila se je za začasno preselitev v Otalež in z dovoljenjem predstojnice iskala novo hišo. Našla jo je v zapuščenem

zaselku Kanji Dol. S soglasjem lastnikov je 14 let zapuščena hiša počasi postajala dom duhovnosti *Eden*.

Kanji Dol leži pod Javornikom v občini Idrija, na meji z občino Ajdovščina. Od l. 2003 do letos je bil njen dom in dom duhovnosti *Eden*. Na domačiji, ki jo je sestra Rebeka preuredila s pomočjo dobrih ljudi iz Ajdovščine in okolice, se na leto zvrsti od 1300 do 1500 otrok, mladih in staršev v počitniških tednih in ob prostih vikendih. Prihajajo iz vse Slovenije. Sestra Rebeka se drži starodavnega meniškega vodila *Ora et labora*. Moli in delaj. V zmedu različnih vzgojnih poti se ji zdi najbolj varna pot za Jezusom s *Svetim pismom* v roki.

Pri sestri Rebeki je veliko stvari v znamenju števila tri. V družinski sobi v *Ednu* je postavila v obnovljeno kapelico kip Brezmadežne, da bo skrbela za vzgojo otrok. Pod 'bohkov kot' je postavila kip svetega Jožefa delavca, da je prevzel skrb za gospodarstvo in ekonomijo. Ime *Eden* pomeni razkošje Božje bližine, izobilje Božje besede in razsipnost Božjega usmiljenja. Dejavnosti v domu so razdeljene na tretjine: tretjina časa za slavljenje Boga (molitev, petje, zakramenti, obredi ...), tretjina za spoznavanje vere (*Sveto pismo*, pogovori, delavnice ...) in tretjina za skupno življenje (dobra dela, igre, sprehodi, opravljanje svojih dolžnosti ...). Poudarja, da so tri stvari – postavljanje meja, fizični napor in odlaganje potreb – zelo pomembne za vzgojo in so poudarjene že takoj na začetku *Svetega pisma*. Zagotovo bi se našla še kakšna trojica ...

Največ ji pomeni, da ji otroci, ki jih po mnogih letih sreča, povedo, da so se veliko naučili za življenje. Zdaj k njej hodijo že otroci teh otrok. »Čudovit občutek. Kot bi bila stara mama.« To podkrepi s citatom iz *Svetega pisma*: »Mati mnogih je zapuščena in nerodovitna se veseli v krogu svojih otrok.«

Za vzgojno delo, ki temelji na učenju o zdravem načinu življenja, je prejela petomajsko priznanje občine Ajdovščina za l. 2005. Letos je prejela odličje sv. Jožefa delavca, s katerim jo je škofija Koper odlikovala za njeno skoraj tridesetletno pot evangelizacije otrok, mladine in družin v Sloveniji. Svoje življenje in delo namenja hoji za Gospodom v skrbi za otroke, mlade in družine. Imela je vrsto intervjujev in predavanj, zadnje nosi naslov *Pedagogika ljubezni*.

Njena življenjska pot je sedaj na razpotju. Kam jo popelje in kaj ji prinaša, ve le do bri Bog, v katerega neomajno zaupa: »Da je pot, po kateri hodim, prava, je tako jasno, da o tem sploh ne razmišljam. Včasih resda pridejo težki trenutki, kot povsod, a nikoli nisem imela skušnjave, da bi ravnala drugače. Ta poklic in delo me izpolnjujeta. Ko človek izroči svoje življenje Bogu, je vse lažje.« Za konec še ena njena izjava: »Mati Terezija pravi: 'Sem svinčnik, s katerim Bog piše,' jaz pa, da sem metla, s katero Bog po meta!«

Alojz Grahor se je rodil l. 1957. L. 1981 je diplomiral na *Fakulteti za naravoslovje in tehnologijo*, smer matematika, in kasneje magistriral.

L. 1981 se je zaposlil na *Srednješolskem centru Postojna*, od l. 1999 pa je profesor matematike na *Škofijski gimnaziji Vipava*. Med letoma 2008 in 2015 je bil tudi asistent za matematiko na *Univerzi v Novi Gorici*. Nekaj let je bil član šolskih svetov dveh osnovnih šol. Od l. 2015 opravlja funkcijo pomočnika ravnatelja za šolo (pedagoški vodja) na *Škofijski gimnaziji Vipava*. Svojo vizijo dela z učitelji, dijaki in starši je strnil v pet točk: skrb za dobre medsebojne odnose; oblikovanje spodbudnega šolskega okolja na temelju evangelijskih vrednot; razvijanje veščin, ki so pomembne za življenje; spodbujanje k učenju učenja ter poučevanje in učenje vsebin.

Sodelavce in dijake bogati s svojo tankočutnostjo, pozornostjo in trudom za dobre medsebojne odnose. Občudovanja vredna je njegova pripravljenost za reševanje vseh vrst problemov: strokovno-matematičnih, organizacijskih, vzgojnih in pedagoških. V poučevanje in delo z dijaki ter učitelji vedno znova vnaša svežino in inovativnost. L. 2005 je med prvimi v Sloveniji oblikoval spletno učilnico za matematiko »Matematični borječ« z učnim gradivom za srednješolce. Več let že pripravlja posnetke razlag matematične snovi in jih objavlja na spletu. Svoje znanje in izkušnje s tega področja je uspešno uporabil kot koordinator pouka na daljavo ob koncu letošnjega šolskega leta. S svojo zagnanostjo, aktivnostjo in marljivostjo je zgled in spodbuda za vse deležnike vzgojno-učnega procesa v našem okolju (dijake, starše, učitelje, vzgojitelje). Še posebej se odlikuje v skrbi za dijake s socialne-

ga roba. Vsako leto pripravi predavanje za starše dijakov prvih letnikov na temo *Med domom in šolo*.

Poleg rednega poučevanja na šoli organizira in vodi priprave na različna tekmovanja v matematiki, logiki in finančni matematiki. Dijaki so pod njegovim mentorstvom osvojili številna zlata priznanja, nagrade ter se udeležili matematične in lingvistične olimpijade. Njegovi dijaki vrsto let sodelujejo na tekmovanju mladih raziskovalcev v matematiki. Spodbuja jih k vedoželjnosti, raziskovanju in javnemu nastopanju. Bil je mentor 28 mladim, ki so (razen dveh srebrnih) vsi dosegli zlata priznanja. Dvakrat so se uvrstili na *Evropsko srečanje mladih znanstvenikov*. Zadnji dve leti svoje izkušnje pri izdelavi raziskovalne naloge deli kot mentor na drugi osnovni šoli. Sodeloval je tudi pri organizaciji številnih projektov in mednarodnih srečanj za dijake in profesorje.

Od uvedbe splošne mature je Alojz Grahor zunanji ocenjevalec maturitetnih preizkusov iz matematike. Že osmo leto je član državne predmetne komisije pri splošni maturi za matematiko. Sodeloval je v projektu posodobitve učnih načrtov v gimnazijah. Dejavno sodeluje na seminarjih za učitelje v okviru *Zavoda RS za šolstvo*, na mednarodnih konferencah o učenju in poučevanju matematike in je recenzent e-učbenikov. Dejavno je vključen v *Društvo katoliških pedagogov Slovenije*, kjer s konstruktivnimi idejami plemeniti njegovo delo. Bil je večletni član nadzornega odbora. Pomagal je tudi pri izvedbi svetoletnega romanja v Logu pri Vipavi. Farani župnije Šturje v Ajdovščini ga poznajo kot bralca Božje besede in izrednega delivca obhajila. Svoje izkušnje je delil tudi s skavti stega *Postojna 1*, v katerem je bil nekaj let stegovodja in vključen v skupino odraslih skavtov. Je vitez Božjega groba.

Lojze, kot ga kličejo domači, prijatelji in sodelavci, je dober mož in družinski oče ter priljubljen 'stari ate'. Njegova prijaznost, dobra volja in ustrežljivost ne poznajo meja. Kako mu uspe z dobro voljo ustreči željam kolegov v službi, ostaja nerešljiva uganka. S kritično distanco spremlja svet in dogajanje okrog sebe in znotraj družbe ter stroke in neumorno išče sprejemljive rešitve. Vsem, ki ga poznamo, plemeniti življenje in vanj vnaša zdrav optimizem.

Zaključno mentorsko srečanje

Mentorji programa prostovoljskega dela *Človek za druge* smo 23. 6. 2020 uspešno zaključili evalvacijsko mentorsko srečanje. Pogovarjali smo se o delovanju našega programa v preteklem šolskem letu in delali načrte za naprej. Jeseni zopet pričnemo in vabimo vas, prostovoljce, da se nam pridružite (<http://clovekzadruge.blogspot.com>).

Emma Kotar

Nevrotaktilna integracija MNRI®

Smo prvi v Evropi, ki smo po koncu marčevske karantene uspešno izvajali seminar *Nevrotaktilna integracija MNRI®*. Petindvajset udeležencev je 27.–28. 6. in 11.–12. 9. 2020 pridobivalo novo znanje po Masgutovi nevro-senzomotorni refleksni integraciji.

Emma Kotar

Romanje in načrtovalni dan

Začetek novega šolskega leta smo v DKPS 22. 8. 2020 priporočili Mariji z romanjem in srečanjem na Brezjah. Romanje se je začelo z molitvijo in sveto mašo, ki jo je daroval mariborski nadškof Alojzij Cvikl. Z njim smo se po maši zadržali v dolgem pogovoru. V nadaljevanju dneva smo se člani društva posvetili načrtovanju. V treh delovnih skupinah smo razmišljali o širjenju molitvene povezanosti, razvoju in viziji društva ter seminarjih in promociji društva. Dan smo zaključili v prijazni senci picerije Mobidick, kjer smo naredili pošten in vesel društveni zaključek izredno bogatega in osrečujočega srečanja pri Mariji Pomagaj na Brezjah.

Helena Kregar

Dinamično

Dinamična igra.

Intenzivna, napeta.

A pazi! Soigralci nismo v isti ekipi!

Mimogrede komu prekipi